

Zakrycia gwiazd przez planetoidy

Zakrycia gwiazd przez planetoidy należą do grupy tych zjawisk astronomicznych, których obserwacja przez miłośników astronomii może mieć duże znaczenie naukowe. Prawdłowo przeprowadzone obserwacje mogą dostarczyć danych o położeniu planetoidy w przestrzeni, jej kształcie, a nawet pozwalają na odkrycie nieznanymi księżyców planetoid!

Zakrycie gwiazdy przez planetoidę można traktować jako zaćmienie tarczy gwiazdy przez tarczę planetoidy. Planetoidy są ciałami tak małymi, że wielkości te mogą być porównywalne.

Średnica przesuwającego się po powierzchni Ziemi „cienia” planetoidy jest równa średnicy samej planetoidy, tak więc w większości przypadków nie przekracza kilkudziesięciu kilometrów. Jednocześnie położenie planetoid w przestrzeni nie jest na tyle dobrze znane, aby jednoznacznie stwierdzić, czy w danym punkcie powierzchni Ziemi zakrycie będzie zaobserwowane. Tak więc w tabeli poniżej podano dane o zakryciach planetoidalnych, które z dużym prawdopodobieństwem mogą być obserwowane w Polsce. Obserwacje podanej gwiazdy należy rozpocząć na 15 minut przed podanym momentem zakrycia, a skończyć 15 minut po jego zakończeniu. Należy notować moment jakiegokolwiek zmiany jasności gwiazdy (a właściwie sumarycznej jasności gwiazda+planetoida). W przypadku posiadania przez planetoidę księżycy możliwe są zakrycia wtórne. Ważne są nawet obserwacje negatywne – brak zakrycia oznacza, że wystąpiło gdzie indziej. Każda obserwacja jest bardzo indywidualna i już obserwator oddalony o kilkaset metrów może odnotować inne momenty. Tak więc bardzo ważna jest także dokładna znajomość współrzędnych geograficznych miejsca obserwacji.

W tabeli podano zakrycia gwiazd jaśniejszych od 11.5^m , trwające dłużej niż 5 sekund, w czasie których nastąpi spadek jasności o przynajmniej 0.7^m , zachodzące powyżej 10° nad horyzontem (dla środka Polski) i dla których przewidywana odległość od środka pasa zakrycia będzie mniejsza od $0.5''$.

Kolejne kolumny w tabeli podają:

Data – data wystąpienia zakrycia w 2020 roku,

UT – godzina i minuta wystąpienia zakrycia (UT),

h – wysokość gwiazdy nad horyzontem w momencie zakrycia (dla środka Polski) [stopnie],

ΔT – przewidywany maksymalny czas trwania zakrycia [sekundy],

gwiazda – oznaczenie zakrywanej gwiazdy

α_{2000} – rektascensja zakrywanej gwiazdy [Epoka 2000.0],

δ_{2000} – deklinacja zakrywanej gwiazdy [Epoka 2000.0],

m – jasność zakrywanej gwiazdy [mag],

Δm – przewidywany maksymalny spadek jasności gwiazdy w czasie zakrycia [mag],

S – średnica planetoidy [km],

planetoida – numer katalogowy i nazwa planetoidy.

W 2020 roku trasy 42 zakryć planetoidalnych, spełniających powyższe warunki, mogą przechodzić przez obszar Polski.

Przedstawione są mapki okolic zakrywanych gwiazd oraz wycinek drogi planetoidy, w zakresie 4° w deklinacji.

Zakrywana gwiazda wskazana jest strzałką. Linia określa ruch własny planetoidy w ciągu 2 dni.

Przy obliczeniach wykorzystano program „Occult v.4.5.12.4³⁴”

³⁴ Occultation Prediction Software by David Herald [online] <http://www.lunar-occultations.com/iota/occult4.htm> (dostęp: 13.11.2018)

Zakrycia planetoidalne w 2020 roku

Data	UT		h	ΔT	gwiazda	α_{2000}		δ_{2000}			m	Δm	S	planetoida
	h	m				°	s	h	m	°				
I	2	22 25.2	27	5.8	TYC 239-00633-1	9 42 21.8		2 56 54	9.9	6.6	35		1408 Trusanda	
	6	1 34.3	23	11.1	TYC 300-00301-1	13 24 59.8		1 49 24	10.4	1.2	200		6 Hebe	
II	1	20 22.5	48	5.8	TYC 695-00149-1	4 43 32.5		14 49 24	9.4	6.2	31		2443 Tomeileen	
	3	16 17.5	24	5.2	UCAC4 433-122494	23 34 36.5		- 3 24 22	11.2	3.4	198		190 Ismene	
11		22 02.7	13	28.0	HIP 14439	3 06 23.7		13 11 13	5.3	3.0	522		4 Vesta	
	14	1 22.3	22	10.5	UCAC4 398-057584	14 23 40.2		-10 32 39	10.7	3.2	98		58 Concordia	
15		20 37.9	75	7.7	TYC 2466-00499-1	7 46 47.4		37 01 53	9.4	5.4	65		977 Philippa	
	18	18 57.2	28	5.2	TYC 56-00688-1	3 17 47.1		0 26 12	11.3	2.5	120		176 Iduna	
19		1 37.2	37	10.8	TYC 1945-00656-1	8 40 20.6		26 32 10	11.3	1.1	91		83 Beatrix	
	29	20 35.1	54	6.2	UCAC4 531-048211	9 06 56.4		16 03 56	11.1	3.6	81		1266 Tone	
III	13	19 54.4	53	17.5	TYC 1378-00014-1	8 21 27.5		15 06 32	9.9	2.2	65		43 Ariadne	
IV	6	2 36.6	42	9.0	TYC 349-00494-1	15 29 19.4		6 45 27	11.0	3.4	107		780 Armenia	
	6	19 14.7	37	5.7	TYC 1320-01079-1	5 55 10.3		19 50 53	11.0	12.9	80		69990 1998 WU31	
13		23 35.5	30	6.2	TYC 5565-00056-1	14 47 12.1		- 8 20 39	10.9	2.6	55		585 Bilkis	
	V	5	22 46.6	32	10.1	TYC 4971-01020-1	13 57 39.0		- 4 57 10	10.9	2.0	98		58 Concordia
VI	7	1 32.1	22	5.9	TYC 5238-00503-1	22 55 58.3		- 3 54 24	10.4	4.8	94		517 Edith	
VIII	3	19 40.9	26	6.6	TYC 5712-00330-1	19 14 55.8		- 9 53 38	10.7	3.3	78		893 Leopoldina	
	7	2 03.4	57	12.4	TYC 1203-01269-1	1 23 53.8		20 54 59	10.3	4.5	76		640 Brambilla	
14		1 01.4	16	5.2	TYC 711-00265-1	5 17 29.7		13 54 9	10.1	1.6	161		39 Laetitia	
	27	18 14.7	17	25.4	UCAC4 356-181173	19 14 40.5		-18 55 34	10.0	1.4	129		129 Antigone	
29		22 25.4	23	6.7	TYC 5725-01093-1	19 51 55.4		- 7 54 05	10.3	2.5	37		136 Austria	
	IX	9	0 12.7	18	13.2	UCAC4 538-023897	6 12 28.6		17 27 04	9.2	2.9	339		52 Europa
21		0 13.0	23	8.8	TYC 725-00276-1	6 05 23.0		12 26 05	9.2	2.1	161		39 Laetitia	
	X	4	2 18.9	59	11.3	HIP 15181	3 15 39.9		24 32 37	8.1	6.3	47		406 Erna
XI	1	0 03.6	46	7.0	TYC 637-00926-1	2 14 39.9		13 38 18	11.5	2.4	95		401 Otilia	
	6	22 36.5	49	6.0	TYC 2426-00938-1	6 27 42.1		33 08 48	11.0	6.3	29		3660 Lazarev	
14		21 00.3	36	11.8	UCAC4 535-013994	5 24 10.5		16 54 45	11.4	2.0	105		275 Sapientia	
	19	4 46.5	26	7.0	UCAC4 464-019963	6 38 55.0		2 46 04	10.0	3.0	46		234 Barbara	
24		19 33.4	44	11.7	TYC 2392-01288-1	5 01 52.3		32 14 29	8.6	4.2	136		283 Emma	
	27	21 30.4	48	5.5	TYC 1305-00959-1	5 30 13.2		18 46 19	10.8	4.3	76		1167 Dubiago	
29		0 39.0	49	10.1	TYC 1965-00114-1	9 31 12.5		28 43 42	10.1	3.2	85		416 Vaticana	
	XII	1	23 48.0	30	18.3	TYC 834-01465-1	9 49 29.7		14 31 26	9.6	4.7	107		140 Siwa
3		1 45.5	60	5.3	UCAC4 583-029121	6 25 45.8		26 33 44	9.8	2.8	37		556 Phyllis	
	13	4 53.4	12	7.3	UCAC4 548-014133	5 19 55.9		19 31 11	11.1	2.9	105		522 Helga	
13		20 49.6	14	8.9	UCAC4 470-039356	8 28 38.8		3 55 20	11.1	2.6	44		660 Crescentia	
	15	21 01.7	31	5.1	UCAC4 474-001549	1 09 30.5		4 38 33	10.9	6.4	20		2587 Gardner	
18		21 14.4	40	70.0	TYC 628-00328-1	1 51 09.1		12 37 31	10.4	4.4	95		401 Otilia	
	21	20 40.6	42	17.6	TYC 633-00470-1	2 04 00.3		10 06 04	8.9	8.3	26		2563 Boyarchuk	
25		15 54.8	19	6.2	TYC 1874-00604-1	5 51 29.0		29 00 17	11.0	2.6	75		333 Badenia	
	26	22 10.4	66	11.1	UCAC4 591-018253	5 23 45.6		28 09 33	10.9	1.7	117		203 Pompeja	
30	3 52.4	54	25.2	TYC 1442-01176-1	12 00 18.0		16 19 26	10.2	3.0	143		247 Eukrate		

Zaleca się zapoznanie z okolicą zakrywanej gwiazdy już kilka dni przed momentem zakrycia.